

O TROGODIŠNJEM RADU KOMISIJE ZA EVIDENCIJU NEKRETNINA, OSNOVANE PRI SAVEZU DRUŠTAVA GEODETA HRVATSKE

U tekstu Statuta Saveza društava geodeta Hrvatske (SDGH) pod naslovom »Programski ciljevi...« stoji odrednica koja glasi: »Savez DGH-e prati razvoj stručnog napretka, primjenu naučnih i tehničkih dostignuća, podstiče razmjenu iskustava...« U tom smislu, a i u želji da bi svoje zadatke uspješnije izvršavao, SDGH osnovao je 21. svibnja 1987. godine slijedeće stručne komisije:

1. Komisija za fotogrametriju i kartografiju,
2. Komisija za školstvo i kadrove,
3. Komisija za izdavačku djelatnost,
4. Komisija za katastar komunalnih instalacija,
5. Komisija za inženjersku geodeziju,
6. Komisija za automatizaciju i informatiku,
7. Komisija za osnovne geodetske radove,
8. Komisija za evidenciju nekretnina i rad organa uprave.

Sadržaj daljeg teksta ovog napisa odnosi se na rad komisije pod rednim brojem 8, tj. Komisije za evidenciju nekretnina i rad organa uprave, te se može smatrati kao njezin zvanični izvještaj o trogodišnjem radu od dana osnivanja, tj. 21. svibnja 1987. godine, do danas.

Komisija je imenovana u slijedećem sastavu:

1. Ate HABUŠ, inž., direktor Zavoda za katastar i geodetske poslove Općine Zadar, predsjednik Komisije,
2. Marijan BOŽIČNIK, dipl. inž., stručni savjetnik u Republičkoj geodetskoj upravi SRH u Zagrebu, tajnik Komisije,
3. Rudolf RUKAVINA, dipl. inž., direktor Uprave za katastar i geodetske poslove Općine Osijek,
4. Đuro MOSTARKIĆ, dipl. inž., direktor Uprave za katastar i geodetske poslove Općine Slavonski Brod,
5. Branko CERJAK, dipl. inž., Zavod za katastar i geodetske poslove grada Zagreba,
6. Edo PUTAR, dipl. inž., direktor Zavoda za katastar i geodetske poslove Općine Ivanec,
7. Žarko KOMADINA, dip. inž., direktor Zavoda za katastar i geodetske poslove Općine Rijeka,
8. Nikola SRNIĆ, geodet, direktor Zavoda za katastar i geodetske poslove Općine Petrinja,
9. Lazar JEREMIĆ, dipl. inž., direktor Zavoda za katastar i geodetske poslove Općine Zupanja.

Zadaci i ciljevi Komisije određeni su slijedećim programom:

- da se pravilno organiziranom evidencijom nekretnina osigura zaštita nekretnina u društvenom vlasništvu;
- da se daju prihvatljivi prijedlozi i potakne rad na osnivanju jedinstvene evidencije nekretnina (JEN);
- da se u smislu člana 9. međurepubličkog i pokrajinskog Društvenog dogovora, potpisanog između njihovih izvršnih vijeća (N. N. 96/1986), radi provođenja pravilne zemljišne politike, u roku od 10 godina u SR Hrvatskoj organizira i ažurira JEN;

— da se suvremenim vođenjem postojećih evidencija nekretnina (sve podržavano automatskom obradom podataka) na suvremenim načelima informatike transformira i modernizira rad organa uprava nadležnih za geodetske poslove i time cijele državne uprave.

Komisija je u svojim naprijed izloženim ciljevima i u programu najpoštenije nastupala, u želji da svojom suradnjom pomogne nadležnim tijelima državne uprave i vlasti, zatim raznim postojećim komisijama, vijećima i odborima Sabora i pravosuđa, koji su već ranije bili osnovani i zaduženi da razrješuju probleme vezane uz osuvremenjivanje postojećih evidencija o nekretninama u Hrvatskoj.

U tom cilju Komisija SDGH pismeno je obavijestila nadležna saborska vijeća (VUR, VO i DPV) i dala im je na znanje da želi sudjelovati u njihovih raspravama i intenzivno se uključiti u rad tih tijela kada se bude raspravljalo o temi evidencije nekretnina, a posebno JEN-a.

Na osnovi tih inicijativa, a na pismeni zahtjev Republičkog sekretarijata za pravosuđe SRH, SDGH imenovao je za svog predstavnika u radu odgovarajućih republičkih komisija za osnivanje JEN-a Marijana Božićnika, dipl. inž. geodezije, stručnog savjetnika u Republičkoj geodetskoj upravi SRH.

O daljem radu Komisije potrebno je naglasiti da su se nastojanja odvijala u dva smjera:

- davanje poticaja i prijedloga, raspravljanja, analiziranja, publiciranja o postojećem stanju i željenim ciljevima na tzv. domaćem planu, i
- upoznavanje s inozemnim dostignućima na područjima modernizacije evidencije nekretnina, njihova objedinjavanja, osnivanje banki podataka o nekretninama i njihovo organiziranje u suvremenim zemljišnim informacijskim sustavima.

Na domaćem planu učinjeni su ovi poslovi:

- 1987. godine izvršeno je cjelovito snimanje stanja evidencije o nekretninama vođenim u općinskim katastrima zemljišta i sudskim zemljišnoknjižnim uredima. Dobiveni podaci služili su kao sredstvo i argument sigurnosti u radu i nastupanju članova Komisije prilikom obrazlaganja postojećeg stanja i davanja mišljenja i preporuka zainteresiranima;
- 29. svibnja 1987. godine održan je prvi javni skup Komisije i šireg kruga zainteresiranih geodetskih stručnjaka, automatičara, informatičara i zemljišnoknjižnih radnika u računskom centru Građevinskog kombinata »Medimurje« u Čakovcu. Na tom dogovoru obrazložene su značajke i stanje postojećih evidencija o nekretninama, konzultirani su stručnjaci raznih usmjerenja o mogućnostima kako poboljšati to stanje i kako pristupiti organizaciji JEN-a u Hrvatskoj.
- 29. lipnja 1987. godine Komisija je organizirala u velikoj dvorani Tehničkog fakulteta u Zagrebu skup predavanja o temi: Jedinствена evidencija nekretnina (JEN). Predavanja su održali stručnjaci geodeti, pravnici i informatičari, a prisustvovalo im je 149 stručnjaka iz SR Hrvatske i drugih republika iz sastava općinskih organa uprave nadležnih za geodetske poslove, zemljišnoknjižnih ureda, republičkih organa uprave za geodeziju, pravosuđe i građevinarstvo, tužilaštva i geodetskog fakulteta, Zagreb.
- Predavači su bili ugledni i priznati stručnjaci iz navedenih resorskih područja.
- Nakon prikupljenih saznanja o stanju evidencije nekretnina i o mogućim rješenjima za poboljšanje tog stanja Komisija je uručila direktoru Republičke geodetske uprave SRH i Kolegiju iste Uprave 6. srpnja 1987. i 18. rujna 1987. godine pismene predstave o stanju evidencije nekretnina i o mjerama koje je potrebno poduzeti za poboljšanje tog stanja. Osnivanje JEN-a treba smatrati kao »državni zadatak«, kojem bi na čelu morala odgovorno stajati Republička geodetska uprava SRH kao nadležni republički organ za tu vrstu poslova, sve u okviru svoje redovite djelatnosti.
- Slijedeći radni dogovor održan je na Geodetskom fakultetu u Zagrebu, na dan 16. srpnja 1987. godine, uz prisutnost direktora radnih geodetskih organizacija u Hrvatskoj, rukovodilaca većih općinskih organa nadležnih za geodetske poslove u Hrvatskoj i profesora Geodetskog fakulteta. Tema rasprave bila je usmjerena na način izbora i osnivanja informatičkog centra za osnivanje i obradu JEN-a. na izbor veličine teritorijalnih jedinica koje bi takav centar mogao i trebao automatskom obradom podataka opsluživati.
- Tajnik Komisije, Marijan Božićnik, dipl. inž. geodezije, izradio je, nakon svih ranije stečenih iskustava, dobivenih sugestija i stručnih mišljenja, elaborat pod naslovom »Prijedlog i preporuka za izradu tehničkih i pravnih načela u osniva-

nju Jedinственe evidencije nekretnina kroz zemljišnu banku podataka o nekretninama« koji je objavljen, u skraćenoj verziji, u Geodetskom listu br. 1—3/1988.

- Komisija je 1987. godine tražila mogućnost da preko delegata jedne općine u SRH uputi Saboru delegatsko pitanje o problemima osnivanja JEN-a u Hrvatskoj i o razlozima da se to pitanje, kao jedno od najstarijih upravnih problema, nikada i nikako ne uspijeva pomaknuti s mrtve točke usprkos činjenici da se nalazi u programu rada čak i Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske i njegovih saborskih vijeća već dugi niz godina. U tim nastojanjima Komisiji nije bila pružena realna šansa.

Komisija je, nadalje, bila aktivna u upoznavanju geodetske javnosti u Hrvatskoj o stanju i izgradnji JEN-a zemljišnih banki podataka i informacijskih sustava širokih raspona, posebno u susjednoj Republici Austriji. Smatrajući austrijska rješenja i primjer kao najpogodniji model za primjenu u mnogim dijelovima u Hrvatskoj, Komisija je usmjerila svoj rad na proučavanje tog modela, koji je u evropskim, pa i u svetskim mjerilima dobio primat kao najbolji i najprihvatljiviji.

Komisija je u nekoliko navrata organizirala posjete Saveznoj upravi za geodeziju i mjere i Saveznom računskom centru Republike Austrije u Beču, te zemaljskim pokrajinskim katastarskim uredima u Grazu, Leibnitzu i Linzu. U neposrednim kontaktima u navedenim geodetskim uredima i zavodima Republike Austrije prisustvovalo je oko 75 geodetskih, zemljišnoknjižnih, pravosudnih i informatičkih stručnjaka iz Hrvatske. Ti su stručni posjeti bili ovako organizirani:

- 16. listopada 1987. u Katastarskom uredu u Leibnitzu
- 29. studenog 1988. u Katastarskom uredu u Grazu
- 6. i 7. lipnja 1988. u Katastarskom uredu u Linzu
- 15. prosinca 1989. u Katastarskom uredu u Grazu
- 7. i 8. lipnja 1990. Saveznoj upravi za geodeziju i mjere i Saveznom računskom centru Republike Austrije u Beču.

Na osnovi neposrednog uvida u inozemna rješenja na području evidencije nekretnina veći broj naših geodetskih i drugih stručnjaka imao je prilike upoznati izgrađen sistem JEN-a katastra zemljišta i zemljišne knjige, uspješno organiziran za teritorijalnu jedinicu — Republiku Austriju kao cjelinu i odvojeno za pojedine pokrajine.

JEN, ugrađen u zemljišnu banku podataka zemljišnih čestica, temelj je informacijskog sustava Republike Austrije, u koji su se kasnije inicijativom geodetske službe ugradile banke podataka o koordinatama i digitaliziranih katastarskih planova.

U zajednici s Geodetskim fakultetom u Zagrebu Komisija je, nadalje, organizirala dva (zapravo tri) vrlo ugledna i dobro posječena predavanja o izgradnji zemljišnih informacijskih sustava u Republici Austriji, i to:

- 29. ožujka 1989. godine o temama:
»Osnove i organizacijska pitanja u izgradnji zemljišnog informacijskog sustava« — predavač: Fridrich HRBEK, predsjednik Savezne uprave za geodeziju i mjere Republike Austrije;

»Bazične datoteke zemljišnog informacijskog sustava«
predavač: Alois HOCHWARTNER, savjetnik za organizaciju i planiranje u Saveznoj upravi za geodeziju i mjere Republike Austrije.

- 26. travnja 1990. o temi:

»Daljinsko istraživanje (Fernerkundung) i njegova primjena u Republici Austriji«
predavač: dr. Karl KRAUS, prorektor TU u Beču i predstojnik Katedre za fotogrametriju i daljinska istraživanja TU Beč.

Komisija će i u novim uvjetima društvenog života dalje djelovati u pravcu postizavanja konačnog cilja, a taj je objedinjavanje postojećih evidencija nekretnina i njihova ugradnja s ostalim bazama geodetskih podataka u izgradnju traženog i potrebnog cjelovitog zemljišnog informacijskog sustava u Hrvatskoj.

M. Božićnik

**THE FIRST INTERNATIONAL GEOID COMMISSION SYMPOSIUM
MILANO, 11-13. 6. 1990.**

U Milanu je od 11. do 13. 6. 1990. održan Prvi međunarodni simpozij Komisije za geoid u organizaciji The International Geoid Commission i pod pokroviteljstvom The International Association of Geodesy (IAG). Simpoziju je prisustvovalo oko 80 sudionika iz tridesetak raznih zemalja.

Uz dvije posterske prezentacije, podneseno je 49 referata, koji su bili podijeljeni na sljedeće sekcije:

- Globalni geopotencijalni modeli (predsjedavajući R. Rapp)
- Uloga topografije pri geoidnim računanjima (predsjedavajući R. Forsberg)
- Geoid i GPS (predsjedavajući H. G. Wenzel)
- Stanje određivanja nacionalnih i regionalnih geoida (predsjedavajući A. H. W. Kearsley)
- Teorijska poboljšanja u određivanju geoida (predsjedavajući F. Sansò)
- Poboljšanje softvera i podataka za geoidna računanja (predsjedavajući C.-C. Tscherning).

Sažeci svih referata štampani su u priručnoj publikaciji zajedno s programom simpozija, a kompletni tekstovi bit će objavljeni naknadno u knjizi koju će izdati Springer Verlag u seriji IAG simpozija. Za vrijeme trajanja simpozija održana je sjednica Izvršnog komiteta Međunarodne komisije za geoid, te plenarni sastanak Komisije.

Simpozij se održavao u zgradi Instituta za topografiju, fotogrametriju i geofiziku milanske Politehlike na trgu Leonarda da Vincija. Iako se u isto vrijeme u Italiji odvijalo svjetsko nogometno prvenstvo, izlaganja referata uvijek su bila dobro posjećena, te u pravilu popraćena diskusijama ili komentarima.

Autor ovog prikaza bio je jedini sudionik simpozija iz Jugoslavije, a podnio je referat pod naslovom: »A New Direct Solution of the Transformation Problem of Cartesian into Ellipsoidal Coordinates«.

M. Lapaine

**O JEDNOJ MOGUĆOJ OPASNOSTI PO ZDRAVLJE NA IZVANSEZONSKOM
TERENSKOM RADU**

Listajući Geometarski glasnik iz 1927. godine našao sam da je dr. Jovan Culić na poziv uredništva napisao članak pod naslovom »Lekarski saveti geometrima na terenu i u birou«. U njemu autor iznosi praktične savjete i preporuke. Tako npr. opisuje prikladnu odjeću i obuću, ispravan način hodanja da se sa što manje napora prijeđu što veće razdaljine, zatim higijenske i druge mjere kojima se geometar zaštićuje od raznih zaraza kojima je na terenu izložen. Nadalje navodi uvjete koje treba ispuniti pri radu u kancelariji i u stanu, a to su dobro osvjetljenje, dobra ventilacija, odgovarajuće zagrijavanje, ispravna kvaliteta vode. Autor se posebno osvrće na držanje tijela pri radu u kancelariji, posebno na pravilno sjedenje kao i na sve ostalo što može utjecati na rad dišnih i probavnih organa, te na krvotok i kičmu.

Ako izuzmemo članak »Opasnosti od laserskog uređaja u geodetskoj praksi« (Geodetski list 1987, 7-9, 264-266), članaka s takvom tematikom nije bilo u našim geodetskim časopisima. Stoga mislim da jedna aktualna medicinska informacija nakon 63 godine neće biti naodmet.

S obzirom na činjenicu da smo u svom zvanju upućeni uglavnom na terenski rad, često smo izloženi vremenskim nepogodama, neudobnom ili neodgovarajućem smještaju i brojnim nepredvidivim i neugodnim situacijama. Naša terenska sezona počinje s prvim lastama, kada se tek otvaraju hoteli, ili pak unajmljujemo sobe, a često i vikendice koje njihovi vlasnici dugo nisu koristili. Zbog višemjesečnog boravka u navedenim uvjetima mogu doći do izražaja štetne posljedice po zdravlje.

Godine 1976. na godišnjem sastanku ratnih veterana u jednom se američkom hotelu razboljelo 180 sudionika od upale pluća, izazvane nepoznatim uzročnikom, od kojih je 29 umrlo. Po legionarima ta je zaraza dobila ime »legionarska bolest«. Uzročnik te bolesti je bakterija koja je utvrđena nakon godine dana i nazvana je Legio-

nella pneumophila. Mikroorganizmi, izazivači raznih infektivnih bolesti, nalaze se svuda oko nas. No oni dovode do oboljenja tek kada se dostatno razmnože i ako posjeduju dovoljnu snagu (virulenciju), a dospiju u organizam kroz pogodna »ulazna vrata«. Pojavi bolesti pogoduje organizam slabog imunološkog potencijala. Izraženo formulom:

$$\text{Bolest} = \frac{\text{broj i virulencija uzročnika}}{\text{otpornost organizma}}$$

Legionele se najčešće nalaze u vodama i vlažnom tlu, no u takvoj, vlažnoj sredini nisu opasne po zdravlje. One to postaju tek kad se nađu u povoljnoj sredini za razmnožavanje, a to je voda temperature 30—50°C. Takva se voda nalazi u rezervoarima, vodovodnim cijevima i strojevima za vodu i na vodu, naročito ako se duže vrijeme ne upotrebljavaju, tj. ako voda stagnira ili je u zatvorenom sistemu (centralno grijanje, bojler u kuhinji ili kupaonici). Time se omogućuje neometan razvoj legionele. Ulazna vrata za mikroorganizme koji napadaju pluća su nos i usta. Stoga je najveća opasnost od bolesti u slučajevima kada se stvara aerosol od legionele-lama inficirane vode. Topla voda stvara aerosol u slavinama, tuševima, kadama, ovlaživačima zraka, pa u bazenima u koje se upuhuje zrak (vodena masaža). Tako nastaju mjehurići pjene, koji prskaju i stvaraju infekcijski aerosol nad sudoperom, kadom, bazenom. Kako je iz ranije prikazane formule vidljivo, najugroženija je populacija sa smanjenom otpornošću organizma, tj. djeca, starije osobe te osobe s kroničnim bolestima. Bolest se pojavljuje nakon 2—10 dana pod slikom upale pluća, mada mogu postojati i proljevi te moždane smetnje. Blaži oblici bolesti javljaju se samo kao upala gornjih dišnih putova. Legionarska bolest registrirana je i u nas, i to u pojedinačnim slučajevima, te u dvije manje epidemije u hotelima na moru, a put prijenosa zaraze bila je topla voda. Oboljelo je 29 osoba, od kojih su dvije umrle.

Naši primorski hoteli, od kojih većina zimi ne radi, sobe za iznajmljivanje, koje se zimi ne upotrebljavaju, predstavljaju rizični čimbenik za prve goste. Stoga bi se prije otvaranja hotela morala povećati temperatura vode na 70°C i održavati na toj razini ili između 55 i 60°C. U početku toplu vodu treba klorirati visokom koncentracijom klora, a kasnije održavati slobodni klor u niskim koncentracijama. Kod jesenskog uključivanja zatvorenog sistema centralnog grijanja odražavanje radijatora treba obavljati kod otvorenog prozora, pazeći da se ne udiše zrak koji izlazi iz radijatora. U SAD oko 9% oboljelih od legionarske bolesti inficiralo se u bolnicama. U nas takvih slučajeva nije bilo. Da bi se otklonila opasnost tzv. »kućne infekcije«, potreban je nadzor i briga za održavanje visokotlačnih uređaja, odražavanje cijevi u kojima voda stagnira, čišćenje taloga, ispiranje cijevi i dezinfekcija tople vode.

Smatram da ovaj kratki članak može biti od koristi jer je u njemu rečeno nešto novo o mogućim opasnostima na izvansezonskom terenskom radu.

B. Kanajet